

[Annette Just]

det er dem selv, der gør det, og de kan reparere det bagefter.

Ja, undskyld at jeg siger det så direkte, men det, vi gør i ulandshjælp – og så må formanden tilgive, at jeg pludselig tager det med ind – er jo, at vi sender dem noget så fuldstændig ophøjet, at de overhovedet ikke kan reparere selv de mest enkle fejl. Derfor kunne vi måske lære noget af Sydafrika, i stedet for at vi altid skal stå med en løftet pegefinger.

Til sidst vil jeg blot sige, at den sidste opinionsundersøgelse i Sydafrika viser, at 82 pct. af de sorte i Sydafrika er imod sanktioner; var det dog ikke på tide, at det også var 82 pct. af Danmark, der var imod?

(Kort bemærkning).

Kelm-Hansen (S):

Jeg har ganske megen sympati for den indsats, som de Klerk gennemfører; det har jeg ved flere lejligheder givet udtryk for, og det kan være nyttigt lige at få det pointeret her. Jeg tror bestemt, at han er en mand af god vilje, og jeg tror bestemt, han mener, at de ønsker, som vi lige har fået citeret, gerne skulle gennemføres.

Men med de kræfter, som i øvrigt findes i Sydafrika, tror jeg, vi må se i øjnene, at ønsketænkning er ikke nok. Når man er kommet så langt, som man i det hele taget er kommet, så er der for mig ingen tvivl om, at den internationale sanktionspolitik har haft en afgørende virkning, og derfor appelleres der også så stærkt dernedefra nu om, at sanktionerne skal lempes.

Dér, hvor vandene skiller, er så, hvornår man tror man kan give køb, om man vil henholde sig til de smukke ønsker, eller om man ønsker fra vores side at få de hårde facts, de hårde realiteter, på bordet. Dér er jeg meget tryk ved den udtalelse, som de nordiske ministre med vores egen minister imellem sig kom med her i september måned.

Derfor synes jeg, at det, frem for at angribe Socialdemokrater og SF så voldsomt, måske var lige så væsentligt at gå til angreb på ministeren, når man har den holdning, man har i nogle af partierne. For når man siger, at det, det drejer sig om, er, at der skal foreligge klart bevis for dybtgående og uigenkaldelige ændringer i Sydafrika, inden man slækker på disse sanktioner, så er den tid ikke inde endnu, og derfor må man fastholde sanktionerne.

Man kan så drøfte nogle udenværker i udvalget nu; det vil vi da meget gerne være med til, for det kan godt være, at der skal være en stok og gulerod-politik i sammenhæng. Men på de afgørende felter gives der ikke køb.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Blot for at berolige hr. Kelm-Hansen: Vi har ikke fredet nogen, hverken ministeren eller Norden eller EF, og vi synes, det vil være godt, hvis vi alle sammen i fællesskab kunne lægge et samlet pres på nogle forbenede herrer, som ikke rigtig følger med.

Jørgen Estrup (RV):

Det er anden gang i dag, vi berører spørgsmålet om menneskerettigheder. Først under ulandsdebatten om menneskerettighedsaspekterne i den sammenhæng, her unægtelig også fundamentalt spørgsmålet om menneskerettigheder. Apartheidsystemet er et afskyeligt system, først og fremmest fordi det krænker fundamentale rettigheder.

Dernæst vil jeg gerne sige med det samme, at jeg i høj grad også værdsætter det, der i øjeblikket sker i Sydafrika. Der er taget vigtige skridt, og jeg synes, en ond cirkel er blevet brudt. Det bør vi alle sammen se meget positivt på, og vi bør have respekt for den proces, der er sat i gang med samtalerne mellem de Klerk og Nelson Mandela. De åbner en mulighed, de tænder et lys og et håb for dem, som ønsker en fredelig udvikling og en mulighed for sameksistens mellem racerne i Sydafrika.

Jeg synes, processen er sat i gang. Jeg synes ikke, den går stærkt, den går ikke med stormskridt, men den er sat i gang, og derfor er det også vigtigt, at vi afpasser vores reaktioner til de resultater, der opnås. Det har været dansk politik, på linje med at de nordiske lande senest understregede ved udenrigsministermødet i september, at der er to vigtige ting, som man skal holde fast i. Den ene er, at man skal have en klar dokumentation af, at apartheidsystemet uigenkaldeligt afskaffes, før de internationale sanktioner lettes. Den anden er, at der må være en international solidaritet og samhørighed, sådan som der har været hele tiden.

Hvis man ikke sikrer sig, at apartheidsystemets afskaffelse er uigenkaldelig, risikerer vi det, som mange har frygtet, nemlig at vi får en